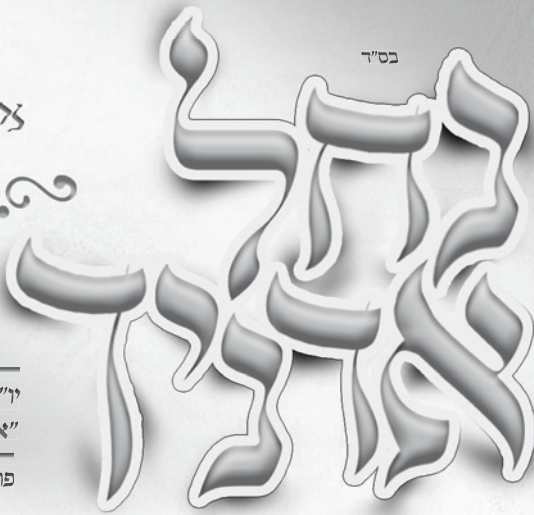

להנהלת נעים תורה וחסידות
מנדר היוצא מעוד

י"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר' שופטים תשפ"א • גליון ק"ג

נהל קדומים

דברות קודש ממעיין נבע, כ"ק מרן רבוה"ק ז"ע

לא יומת עפ"י יחידו של עולם

על פי שנים עדים או שלשה יומת המת לא יומת על פי עד אחד (דברים י"ז, ט). יובן ע"פ מאמר חז"ל (הושלם מכות פ"ב ה"ז) שאלו לחכמה, חוטא מה יעשה ויתכפר לו. אמרה: "חטאים תרדף רעה" (משלי י"ג, כ"א). שאלו לנבואה, אמרה: "והנפש החוטאת היא תמות" (יחזקאל י"ח, כ). שאלו להקב"ה, אמר: "יעשה תשובה ויתכפר לו" וכו'. ובמדרש (לקולט שמעוני תהלים וזו תש"ט), שאלו לתורה, אמרה "יביא קרבן ויתכפר לו". נמצא כי "על פי שנים עדים", החכמה והנבואה, "או שלשה", או גם על פי התורה בזמן שאין בית המקדש קיים, שאין יכולין להקריב קרבן "יומת המת", אין לו תקנה ח"ו. אבל "לא יומת ע"פ עד אחד", - יחידו של עולם, שהמציא לו דרך תשובה.

(רביה"ק ר' מאיר מפומישלאן ז"ע)

לימוד זכות על ישראל שחטאו

כי תצור אל עיר וגו' (דברים כ, ט). זאת היא טענת התורה הקדושה אל השי"ת. כאשר אתה, הבורא ב"ה, "תצור על עיר", כלומר על האדם הנקרא (קהלת ט, יז) עיר קטנה. "להלחם עליה", שנתת לו תפקיד להילחם ביצרו. ואילו האדם לא הצליח עדיין בכל עתותיו במלחמתו. "לא תשחית את עצה לנדח עליו גרון", אל תתן להשחיתו ולהכחידו מארץ החיים. "כי ממנו תאכל", כי בסופו של דבר תאכל ותהנה ממנו. "כי האדם עץ השדה", כמו שעץ השדה נותן פירות, גם אדם זה מוציא פירות, ואינו כמו עץ סרק בעלמא. שהרי ארז"ל (עירובין טו) אפילו פושעי ישראל מלאים מצות כרימו.

ואם תאמר, והרי אדם זה חטא, לזה אמר"כ "לבא מפניך במצור", כדי להינצל מעברת פניך יוכל להתכפר ביסורים, כלומר בזה שהוא מתייסר ומתייגע ועושה סוף כל סוף תשובה. "רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא", שהוא אינו מתוך כלל ישראל ולא יביא כל תועלת "אותו תשחית" והשאר ישארו וינצלו פדויים לחיים טובים.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

א. ד"ת זו הוא תרגום ממה שכתבו רבינו בכת"ק בשפת האידיש. וחיבת הקודש נביא כאן את זהב פז לשון קודשו:
דאס טענה'ט די תורה הקדושה צו השי"ת, אז דו טוהסט באלאגערן א שטאט, דאס מיינט מען דעם מענטש, וואס ווערט אנגערופען (קהלת ט, יז) עיר קטנה. "ימים רבים", אסאך צייטען. "להלחם עליו", וואס דו גיטט איהם די אויפגאבע אויסצוקעמפען דיא מלחמת היצר. און ער האט נאך אין דיא אלע צייטן זיין אויפגאבע נישט אויסגעפירט. "לא תשחית את עצה לנדח עליו גרון", זאלסטו איהם נישט לאזן פערניכטן מיט דעם שווערד. "כי ממנו תאכל", ווייל דאך וועסטו פון אים הנאה האבן. "כי האדם עץ השדה", ווייל דער מענטש איז אזוי ווי א בוים פונעם פעלד, וואס עהר גיט ארויס פירות, נישט ווי א פוסטע בוים פונעם וואלד, כמז"ל (עירובין טו) אפילו פושעי ישראל מלאים מצות כרימו. איי עהר האט געזינדיגט, "לבא מפניך במצור", קען עהר דאך וועגן דיין צאהרן אויף די זינד אפקומען מיט יסורים כפרש"י. דה. וואס עהר פלאגט זיך און טוהט דאך תשובה סוף כל סוף. "רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא", אז עהר איז נישט פונעם כלל ישראל און וועט דיר קיינע נוטצן נישט ברענגען. "אותו תשחית וגו'". אין דיע זאלן זיין דיא אפלייזער'ס.

חלוקי הגדה

פלאות התורה מאוצרותיו של הגדה"ח ר' זרח רונטל שליט"א

"נאום ה' אליי תשוב"

עניין עבודת תשובה מאהבה בימי אלול והחביבות כראשונה ע"י התשובה

התלבשות דור דעה בכנ"י בימי אלול להיות לעזר בעבודת התשובה

החידושי הרי"ם (ספר הוכח) סיפר בר"ח אלול מעשה שהיה אצל האריז"ל. שבא מורינו הרב ר' שלמה לפניו, וקם האריז"ל מפניו, והרבה לו כבוד ויקר. וחקר רח"ו הענין. ואמר לו האריז"ל, שכיון שעשה ר"ש מצוה שהיה רגיל רבי פנחס בן יאיר לעשות (ענין של פדיון שביים), נעשה בחינת עיבור נשמה מרפב"י לעזרו, ולכן נעמד האריז"ל מפני נשמת רפב"י.

שאל האמרי אמת מגור את אביו השפת אמת, מה הענין שסיפר החידושי הרי"ם מעשה זה בר"ח אלול. אמר לו השפ"א שהוא עצמו נתייגע בזה והאיר ה' עיניו שכוונת החידושי הרי"ם לדבר נורא. שכיון שבחודש אלול עסקו כל דור המדבר בעשיית תשובה נוראה. ובאמת ע"י תשובה זו זכו שנעשו ימים אלו ימי רחמים וסליחות, וביה"כ אמר הבורא "סלחתי כדברייך", שמשמעותו שנפעל אצל הבורא שלא רק שלא יענשו על אותו החטא. אלא שג"כ לא תהיה ההנהגה עמהם ע"י מלאך אלא שיזכו להשארם השכינה ביניהם במשכן וכו'. ולזה כיון החידושי הרי"ם שבדומה למעשה האריז"ל שזכה ר"ש לעיבור נשמת רפב"י בגלל שעשה מצוה שהיה רגיל בזה רפב"ק, כך בכל שנה כאשר בני עוסקים בתשובה בחודש קדוש זה, זוכים שיבואו כל אותו דור דעה שמבואר בזה"ק שעד ביאת הגואל לא יהיה כאותו דור, והם מצטרפים לכל יהודי לסייע בעדו בעבודת התשובה, במה שהם עסקו בחודש הזה - לקיים מצוות התשובה בשלימות. (אמרי אמת פ' שופטים).

בכל שנה אומר הקב"ה פסל לך לחות כראשונים והשתא בס"ד יתבאר על פי דבריו הק' כמה עניינים המובאים בספה"ק על חודש אלול. שכתוב בספר שפתי דעת לבעל הכלי יקר (דושי"ם על התורה), שענין יראת הלב שיש לאיש ישראל מחטאים, הוא בגלל שלכל יהודי יש בחינה שחקוקים אצלו בלוחות הלב שני לוחות התוה"ק, והם אלו שמעוררים שירתע מעונות וחטאים. אבל כאשר ר"ל אדם חוטא אזי נעשה בחינה של שבירת הלוחות שלב. ואם ח"ו עבר ושנה אזי השבירה כבר בבחינה שהאותיות שעל הלוחות פורחות, ואז מסתלקת הרגשת היראה מחטאים ונעשה ר"ל העבירה כחיתה. מגיעים לבחינה הנוראה של עבירה גוררת עבירה שאין לבו דופק ביראה לעבור לחטוא שוב ושוב ר"ל.

והנה לאחר חטא העגל כאשר עלה מרע"ה ב"ח תמוז כאשר ירד מהשמים בכ"ט אב בו ביום נתצרה לו המשך בעמוד ב' <<<

ב' ההנהגות אצל הדיין

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וכו' (דברים ט"ז, ח), וסמוך ליה בפרשה, לא תטע לך ... אצל מזבח ה' אלוקיך (שם כ"א). הנה אי' במהר"ם שיף מליצה על הסמיכות בין פר' דינים למזבח. דהנה מה מזבח ציפיו נחושת, אמנם בתוכו מלא הוא בעפר האדמה. כך צריך להיות שופט ישראל ודיין שבתוך תוכו יהא שפל ונזהר בעיניו בבחי' ואנוכי עפר ואפר, אך כלפי חוץ יעטה ציפיו נחושת, היינו שבהנהגתו עם הציבור יהא בו עוז רוח ותקיפות ומצח נחושה להגן בתעצומות על קדשי ישראל.

ויש להסמין כאן בדרך רמז דברי הספרי עה"פ לבלתי רום לבבו מאחיו, "מאחיו ולא משל הקדש". ועפ"י האמור יתבאר, דכאשר נוגע הדבר לכבודו העצמי, אזי יהיה בבחי' עפר ואפר לבלתי רום לבבו מאחיו. אמנם כאשר נוגע הדבר ל"הקדש", היינו לחפצי שמים, אזי בודאי יהא בו מידת הנחשת והגבורה לקנא קנאת ה' צבקות בכל עזו ותעצומות.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

מהנהגה

גהלי אש בקצירת האומר

יחדי נעשה השלימות ישראל וקוב"ה

תמים תהי' עם ד' אלקיך (דברים יח, יג). קודשא בריך הוא וישראל חד הוא (וזה"ק ח"ג ע"ג). והרי זה כביכול, כאילו יחדי נעשה השלימות ישראל וקוב"ה. שישאל נעשים שלמות ע"י דביקותם בהשי"ת, וכביכול ישראל נותנים שלמות למקום ב"ה ע"י דביקותם בו. כי ח"ו ע"י הפסק הדבקות ופגם העונות נעשה כביכול חסרון בשכינה הקדושה. (כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

מוסדות זוטשקא

מיסוד של מרן רבוה"ק ז"ע - בשיאית כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וצחו אראלים את המצוקים ושבה ארון האלוקים

ומס כל לב ורפז ידים, בהישעם הבשורה המרה על הסתלקותו לשמי רום של האי נאון וצדיק משיירי כנסת הנדולה חסידיא ופרישא אוהבן של ישראל ומצר בצרתן הרביץ תורה והוראה לעדת צאן מרעיטו הממיד הדת על חילה ורבים השיב מעוות עורר לבסח ישראל בתפילותיו הנוכח נבן המחטאט לפני אביו בדרך אכסחי הק

כקש"ת מרן

אדמו"ר מקראקא

זצוקללה"ה

בנו הגדול של כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע מוושקא
אשר היה מקושר אליו בכל ימי נפשו

ארונו יתה יום חמישי ד' אלול לראה"ק
הלילה תצא בשעה 19:00 מבית מדרשו
רח' באר מים חיים 14 בני ברק
ותעבור בשעה 21:00 דרך ביהמ"ד זוטשקא ירושלים
אל עבר חלקת רבותינו הק' במרומי הר הזיתים

תחובטנו מזה לבניו והתנוי כ"ק דאדמו"ר"ה הנאוי"ע שליט"א ולכל הישעמה הירובטת בעל התמות ירושם כפלים ולא ייטע עור שבר בבחולם ומנכילנו, ולא יזיפו דאדבר עור. ומסורתיים יליץ בערם ובער קח עזרתו בער כל ישראל לחיובשע מתשונת עליהם במורה אכדי

שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה

הרמב"ם "עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לחטא זה לעולם".

אך כאשר מתבונן האדם על דרך תשובה זו, יכולה חלילה להיכנס ללבו מחשבת יאוש, כי הוא מרגיש מרוחק כ"כ מדרגה כזו שיוכל לקיים את כל דברי התורה, אחר שהרבה לחטוא כ"כ, ומה עוד שכבר כמה פעמים שקיבל ע"ע לשוב וחזר לסורו כבראשונה. ואין יוכל לעצור כל לעמוד בכל הנסיגות. אך ע"ז י"ל שיאמין שבתוך לבו יש נקודה פנימית הקשורה ומחוברת להש"ת ושם אין פוגם שום חטא, ועל אף כל מה שחטא, בכחו לעזור את הנקודה הזאת, ומכחה לשוב אל ה' ולקיים את כל מצוותיו.

ולפי"ז י"ל ד"ר הלבב הכוונה למי שאינו מאמין בכוחותיו ונותן לו השי"ת מכח הנשמה שבקרבו שהיא חלק אלוקי ממעל, ומכח הנקודה הפנימית הפועמת בקרבו, ולכן הוא מיואש מלשוב אל ה', ולכן "לך וישוב לביתו", כי בוודאי העצה היחידה למי שירא מעבירות שבידו לעשות תשובה, אך כאן הוא מדבר על מי שנתיאש מלשוב חלילה "לך וישוב".

וזהו שהקדים לומר להם "שמע ישראל" ודרשו חז"ל שהוא כנגד מצות קרי"ש, ונתכוון בזה, לעוררם ולומר להם, הרי בשעה שאתם קורין את שמע אתם מקבלים על עצמכם מסירות נפש על קדוש ה', וזה מכח אותה נקודה פנימית שמכחה אפי' קל שבקלים מוכן למסור את נפשו בשעת ניסיון על קידוש ה', וכמו שכתב הבעל התניא שמכח קרי"ש וקבלת מסירות נפש, אפשר להתעורר לקיים את כל מצוות ה', כי ק"ו הוא, ומה מיתה ויסורים קשים הוא מקבל ע"ע לסבול למען קדושת שמו יתברך, כ"ש שלהתגבר על נסיגות למען קדושת ה' הוא מקבל על עצמו.

ובזה מבו' מה שאמר להם "לא תירא מהם כי ה' אלוקי עמך", נתכוון לומר להם הרי הנשמה שבקרבכם היא חלק אלוקי ממעל, ובתוך הנשמה הזאת יש את הנקודה הפנימית, וע"י התבוננות בכח שיש לכם מכחה עד מסירות נפש להשי"ת תתעוררו לשוב אל ה' ותתחזקו לקיים את כל מצוות ה'.

באוה"ח הק' פירש דברי הכתוב (א.ו.) כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך, שרמז בזה הכתוב על מלחמת היצר, וראית "סוס" זה כנגד מה שהיצר הוא כסוס מוכן למלחמה, משא"כ האדם, ו"רכב" כי האדם מורכב מב' כוחות טוב ורע, וביותר אחר שנשכל וחסא על הנפש היצר מייאשו ומתגבר עליו יותר, כי הוא רואה "עם רב ממך" שע"י עוונותיו הוא הוסיף כח רב לסטרא אחרא, וע"כ נראה לאדם שלא יוכל לעמוד נגד היצה"ר. ע"ז אמרה תורה "לא תרא מהם", והטעם הוא "כי ה' אלוקי עמך", דהיינו שהשי"ת מסייע לכל אחד להילחם נגד היצה"ר ו"ה' לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו".

וצריך להבין הדנה קודם שהיו יוצאים למלחמה היה הכהן המשיח נגש אל העם, ואמר אלהם "שמע ישראל, אתם קרבים היום למלחמה", ודרשו חז"ל שכדאי הוא מצוות קריאת שמע שישאר קורין שבכותה אין ישראל נמסרין בידם. ומאידך, בדבור השוטרים אל העם היו אומרים "מי האיש הירא ורק הלבב ילך וישוב לביתו" ודרשו חז"ל דהיינו מי שירא מעבירות שבידו, כגון השח בין ישתבח לברכת יוצא, ומשמע מזה דאין די במצוות קרי"ש כדי לינצל מן האויבים ולצחם, דאפי' מקיים את כל התורה ומצות, ונכשל בשיחה בין ישתבח ליוצא, יש לו לשוב לביתו.

עוד יש להבין, דאחר ש"ירא" הכוונה שירא מעבירות שבידו א"כ מהו "רך הלבב", ועוד יש להבין הדלא אף מי שירא מחטאיו, בידו לעשות תשובה ולשוב אל ה' ברגעא חדא, וא"כ למה זה נאמר לו לילך ולשוב לביתו, שנראה חלילה שאין סיפק בידו לעשות תשובה.

ועוד קשה, וכי מי זה יאמר זכית לבי, ואין לו חשש אפילו על נדנדוד קל של חטא כדוגמת שיחה בין ישתבח ליוצא. והנראה לבאר בזה הדנה ידוע שתשובה אינה בדרך של חרטה ברגע אחד ואח"כ חלילה לחזור לסורו, אלא תשובה יש לעשות באופן של חרטה גמורה על העבר, וקבלה על העתיד שמכאן והילך לא ישוב לכסלה, והוא מקבל על עצמו לקיים את כל מצוות התורה, כמו שכתב

ערבי נחל

אמרים ערבים ממאורי החסידות

ללמוד מתוך דבקות בה'

תמים תהיה עם ה' אלקיך. פירוש, אפילו כשתעסוק בתורה שנאמר בה (תהלים יט. ה.) תורת ה' תמימה, וזהו שכתוב תמים תהיה אפילו בעסק התורה, תהיה עם ה' אלקיך, ולא תאמר שהתורה נקראת ממילא תורת ה', רק תשגיח על זה היטב. וזהו ענין שאמרו חז"ל במשנה (פסחים ז. ב.) המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו וכו', דהוי לו לומר ומפסיק ממשנתו, והוה ידעינן דהיה שונה. עוד קשה דאמר מעלה עליו הכתוב ולא מפרש איזה כתוב. ויש לומר דהפירוש הוא שהולך בדרך הישר ואפילו הכי הוא יחיד, שאינו דבוק בה' יתברך ממילא אינו מקיים הכתוב תמים תהיה עם ה' אלקיך, ושונה ומפסיק ממשנתו, רצה לומר מפסיק עצמו מה' יתברך, ואומר מה נאה אילן זה, ועל עצמו אומר כן בלבו כמו שכתוב כי האדם עץ השדה, ואומר על עצמו דהוא אילנא די רבא ותקיף, ומה נאה ניר זה כמו שכתוב (ימיתא ד. ג.) נירו לכם ניר, פירוש, שאומר שמכין לעצמו חלק לעולם הבא על ידי משנתו, ולכן מעלה עליו הכתוב, פירוש כתוב הנ"ל [זה שהוא עובר עליו] שנאמר בו תמים תהיה עם ה' אלקיך, וזהו שאמרו מעלה עליו הכתוב הזה שכולל כל התורה כאילו מתחייב בנפשו:

(כתר שם טוב ח"ב דף כ"ב ע"ב)

עבודתך תמימה לה' בשמים ובארץ

ואפשר שזה רומז הכתוב (דברים יח. ט.) תמים תהיה עם ה' אלקיך וגו' כי זה שאינו עובד לה' אלא בתורה ותפילה אזי אינו תמים ושלם הוא עם ה' כי במקצת עובד ה' ובמקצת עובד את עצמו. וצוהה התורה תמים תהיה וכו' שתהיה עבודתך תמימה לה' תמיד בכל עשיתך בשמים ובארץ.

(באר מים חיים - ויקרא)

הקב"ה ואמר "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת". ומחדש בעל הכלי יקר, שכך בכל שנה ושנה אומר הקב"ה ליהודי כאשר מגיע חודש אלול, "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים", שמקבלים הזדמנות לתקן את הלוחות שבלב שנשברו ופרחו אותיותיהם הק', והקב"ה מבטיח שהוא יכתוב על לוחות לבו השניים שלאחר החטאים את הדברים שהיו כתובים שם על הלוחות הראשונים קודם שחטא.

חביבות כראשונה בכחינת מזל בתולה

ומוסיף הכלי יקר שחייב להיות כך, שהרי הקב"ה נקרא גם כהן וגם מלך, ושניהם יכולים לקחת רק בתולה. והרי בני' לאחר החטא העגל בחדש תמוז היו בחינה של עלובה כלה וכו', ובדרך הטבע אי אפשר להחזיר המצב לקדמותו. אולם מובא בספר יצירה שבחודש אלול תלה הקב"ה מזל בתולה שכך כבר חקק בבריאת העולם שבחודש זה אפשר להפוך דרך הטבע שיחזור להיות בחינת בתולה, ויכול הקב"ה לקחת אותנו שוב אליו, שכל המציאות הוא כלפני החטא ממש. וכתוב "הצבי לך ציונים שובי בתולת ישראל".

והנה מובא בחת"ס על מה שכתוב בפר' עקב עה"פ בדברים (י. ט.) "ואתנפל לפני השם כראשונה ארבעים יום וארבעים לילה כי יגורתי מפני האף והחימה אשר קצף השם עליכם להשמיד אתכם". שבאותם ארבעים ימים הראשונים עד חודש אלול היתה התשובה בכחינת יראה כי יגורתי מפני האף" וכו'. ואז בכ"ט אב נתבשרו שאין להם יותר מה להתירא מפני האף והחימה שכבר לא יענשו על חטא העגל. אבל עתה אם רוצים גם בחינה של הקשר כשהיה וחפצים באהבת השם ורצונו ית' בהם, צריכים מעכשיו לעשות תשובה מאהבה, כי כמים הפנים אל הפנים וכו'. ואז בחודש אלול התחילו בני דור המדבר לעשות את העבודה של תשובה מאהבה. וכמו שמוזכר במטה אפרים שהר"ת של "את לבבך ואת לבב זרעך" הוא 'אלול', והמשך הפסוק הוא "לאהבה את השם הנכבד" וכו', ולא כתוב שם ליראה. ועבודה זו מהפכת שלא רק שאין בכלל עוונות אלא שהכל זכויות. ולכן באמת חזרו בני' לכל הבחינות שמקודם שכתבו על הלוחות מה שהיה בלוחות הראשונים ובחינת בתולה.

סיוע דור המדבר בחודש אלול לתשובה מאהבה

והשתא לפי דברי החידושי הרי"ם דלעיל שאנשי דור המדבר באים לסייע בכל אלול למי שחזר אז בתשובה, כפי שהיה אז עבודתם בחודש אלול. וכיון שלחתי"ס היה עבודת התשובה שלהם באלול בחינה של תשובה מאהבה, נמצא שאותה עבודה של דור המדבר אז באלול לעשות תשובה מאהבה, אזי כשמסייעים בכל שנה לבני' שחוזרים בתשובה באלול, אזי הסיוע הוא שבני' יוכלו באלול לעשות עבודת תשובה מאהבה. ולכן יכולים לחדש את לוחות הלב שנשברו והאותיות שפרחו, ולחזור ליראת חטא וכל מדרגות העבודה השלימה כפי דברי הכלי יקר הנ"ל.

וכן מתאימים הדברים עם מה שמוזכר בחת"ס בדרשות (הודש לפ' נצבים שנת תקצ"ח), שבילקוט שמעוני בהושע (י"ד) עה"פ "שובה ישראל עד ה' אלוקיך", ואומר הילקוט, "עד", שהוא ברחמים" ומבאר החת"ס שהכוונה על התשובה של ימי אלול, שהם ימי רחמים, שהתשובה בהם תשובה מאהבה, שיש לשוב בהם לפני שמגיעים ימי הדין.

והגאון מהר"ש קלוגר בספרו קהילות יעקב (ח"א דף כ"ו) עה"פ (קהלת ה. ח.) "טוב אחרית דבר מראשיתו", מחדש חידושי נורא, שהכוונה בפסוק על התקיעות שופר של חודש אלול שהם באחרית השנה, והם פועלות ומעוררות לתשובה יותר מתקיעות ראש השנה שהם בראשית השנה! ויתכן לפי דברנו הנ"ל להסביר כיון שאז התקיעות מתוך תשובה מאהבה של ימי חודש אלול.

תמים תהיה עם ה'

אלקיך (דברים יח, יג)

הדבק בה' לא חסר לו כלום

זהו הרמז בפסוק (דברים יח. ט.) 'תמים תהיה עם ה' אלקיך', כלומר אתה תהיה 'תמים' בלתי חסר שום דבר, כשתהיה עם ה' אלקיך. אבל כשאדם אינו מאמין בזה אז הוא חסר, כי אינו עושה רצון בהשם יתברך להשפיע עליו טובות.

(קדושת לוי - פסח)

המאמין בה' יש לו כל טוב

או יאמר ע"ז הדרך על קושיא הנ"ל ידוע כי כל בחי' הגבורות והדינים הנעשים בעולם המה נמשכים מהסתלקות ח"ו בחינת השגחת הש"י בפרטי פרטים מלב איש הישראלי מסיר בחי' יראת ה' מנגד עיניו. אמנם אם האדם הישראלי יודע מיעוט ערכו ומדריגתו ומאמין באמונה שלמה בשלתי אפשרי לעשות דולה או קטנה אם ה' לא צוה וכל תנועותיו והרגשותיו הכל המה בהשגחת הש"י המשגיח בפרטי פרטים ומלא כל הארץ כבודו כמ"ש אם יסתור איש במסתרים וגו' ומזה בא אצלו הפחד והיראה מה' ומהדר גאונו לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד אז נתבטלו כל הגבורות והדינים ואז גורם להמשיך שפע וברכה ממקור החסד שלא יחסר כל טוב ממנו כמאמר הכתוב תמים תהיה עם ה' אלקיך, היינו מי שהוא בבחינת עם ה' שיאמין שכל פעולתו תמיד המה עם השגחת הש"י כמו שכתבנו למעלה, אז הוא בחינת תמים שהש"י משפיע לו כל טוב שלא יחסר ממנו כלל והוא בבחי' תמימות בלתי חסרון משאלות לבבו.

(בת עין - יגיש)

נערך ע"י הרה"ג ר' חיים גרינפלד שליט"א

בל תשחית

בפרשתינו מובא האיסור של "בל תשחית", מושג שידוע לכל יניק ושגור בפי כל. אך היות ולא זכינו ל"שוע" הלכות בל תשחית' לכל פרטיו, ויסודותיו וגדריו נעלמים, ע"כ המכשלה מצויה באיסור זה, ע"כ נעסוק באיסור זה, ונביא קודם את מקורות והגדרות האיסור בקצרה, ואח"כ נפרט ההלכות עד למעשה בעושה"ת.

מקורו

"כי תצור אל עיר וגו' לא תשחית' את עצה וגו' כי ממנו תאכל אותו ולא תכרת" וגו' (דברים כ"ט, ט). איסור זה מתחלק לשני חלקים, איסור קציצת אילן הטעון פירות, ואיסור השחתת שאר דברים, ויש חלוק ביניהם. דאיסור קציצת אילן לכו"ע מה"ת אלא שנחלקו האם יש בה שני לאוין או לאו אחד (בה"ג - רמב"ם). ואיסור השחתת שאר דברים נחלקו האם זה מה"ת או דרבנן. רוב הפוסקים ס"ל דהוי מה"ת, דיסוד האיסור שהקפידה תורה היא השחתת ממון ולא הפירות (ממילא אין נפק"מ בין אילן הטעון פירות ל שאר השחתות). ויש דס"ל דהוי מדרבנן (פ"מ פ'). ומלבד האיסור בקציצת האילן יש בו גם סכנה כדאיתא בב"ק (א"א) דמת בנו של ר"ח כיון שקצץ האילן קודם זמנה. ונחלקו אחרונים באיזה אופן נאמר הסכנה, ו"א דאף באופן שקצץ באופן המותר (כמו שיחבאו) (ע"פ), ו"א דרק באופן האסור אבל באופן שמותר אין בזה משום סכנה (מהרש"א). ועתה נבאר איסורים אלו כדלהלן.

קציצת אילן

האיסור: אסור מה"ת לקצוץ אילן העושה פירות, בין בידיים ובין "כשגורם" באופן אחר להשחתת האילן כגון ע"י הטיית אמת המים המגיעה לאילן למקום אחר, והעושה כן עובר בלאו. [אלא שנחלקו הפוסקים בגרמא האם היא מה"ת או לא (ע"פ יבית צדקה)]. אבל אין איסור להימנע מלהשקות את האילן או להימנע מלפתוח את בריז ההשקיה כפי שמצוי בזמננו (חור"א) אם צריך לכך. (אבל בלי צורך אין ראוי לעשות כן להימנע מלהשקות, וצדקו דרוב ממונים חביבי עליהם מגופו - חו"א).

ענפי אילן: בפוסקים יש אוסרים ויש מתירים, וכן הביא במבית לוי. אבל לכו"ע שלא לצורך כלל אסור לקצוץ.

אופנים המותרים: הנה מצאנו בגמ' ובפוסקים כמה וכמה היתרים, וכל היתר מסתעף להרבה פרטים. והיות דאף באופנים המותרים נקטו הפוסקים דצריך עדיין עצה להינצל מן הסכנה כנ"ל, ע"כ נביא כאן האופנים המותרים בקצרה, ואח"כ נביא האופן היאך להינצל מן הסכנה.

1. באילן שאינו עושה אלא מעט פירות שלא שווה לטרוח בזה (ב"ק צ"א: ויע"ש ברא"ש). 2. כאשר האילן מזיק לאילנות אחרים (שם). 3. אם נצרך למקום האילן כגון לצורך בנין או מפאלי ומחשיך ביתו (הרא"ש שם שם"ט ק"ט).
4. לצורך מצווה כמו לבנין ביהכ"ס או להשתמש לצורך סכך וכיו"ב.

ובכל אלו אופנים נקטו הפוסקים מחשש סכנה לעקור האילן עם שרשיו ולנטועו במקום אחר (הת"ס), ואם א"א ימכור האילן ע"מ לקוצצו מיד והנכרי קוצץ בשלו. (ואף בא"י מותר ואין איסור משום לא תחנם אם אומר לו ע"מ לקצוץ מיד). ומנהג העולם שכאשר צריכים לעקור אילנות לצורך בנין מייבשים האילן קודם קציצתו ואין זה מעשה בידיים.

תלישת עלה אחד: אם האילן אין עושה פירות מעיקר הדין אין איסור, מ"מ ידוע מכמה צדיקים שנהגו חומרא ע"פ החינוך (תקכ"ט) וז"ל "זהו דרך חסידים ואנשי מעשה וכו', ולא יאבדו אפי' גרגר של חרדל בעולם ויצר עליהם בכל אבדון והשחתה" עכ"ל.

בל תשחית בשאר דברים

כאמור לעיל שכמו שיש איסור בקציצת אילן נאסר ההשחתה בשאר דברים, אלא שנחלקו אחרונים להלכה האם מה"ת (הרא"ה) או דרבנן (ח"א, נוב"ה הר"ש קלוג) ונבאר פרטי הדינים בזה.

אכול והותר כשאוכל סנדוויץ

יש אברכים שבבוקר מיד לאחר התפילה הולכים לכולל, ואינם חוזרים לביתם, ולכן לוקחים עמם פת שחירת לכולל, וקודם התחלת הלימוד ככולל, נוטלים ידים ואוכלים את הסנדוויץ שהביאו מביתם.

והנה לגבי ברכת המזון נפסק בשו"ע (סימן קפ"ט) שבשעה שמברך, צריך להשאיר פת על השולחן, ואם אינו משאיר פת, אינו רואה סימן ברכה לעולם. ויש להסתפק מה לעשות כשמביא סנדוויץ מביתו, ואוכל ככולל. מצד אחד אם ישאיר קצת מהלחם, לא יהיה לו מה לעשות עם זה וילך לאיבוד, והוי בל תשחית. ומצד שני, אם לא ישאיר, אין לו סימן ברכה, כי הברכה אינו שורה על דבר ריק?

תשובה לשאלה של שבוע שעבר

השאלה בקצרה: יהודים חזרו ממירון, והיו צריכים לעצור בדרך להתפלל מנחה, ולא היה להם מים ליטול ידם, רק במחיר מופרז של עשרה שקלים לבקבוק קטן. אם צריכים להוציא מעות עבור זה. כמו"כ כשרוצה ליטול ידיו לסעודה אם צריך להוציא ממון עבור זה?

תשובה: לגבי תפילת שחרית כתב בשו"ע (סימן צ"ב) שצריך לחזר אחר מים עד מיל, ואם הולך בדרך, ויהיה לו מים בדרך הילוכו, צריך להמשיך ללכת עד ארבעה מילין. מאידך בסימן ר"ג לגבי תפילת מנחה, כתב בשו"ע (סימן ש"א) שיש לו מים, צריך ליטול ידיו כדי להתפלל. ומשמע שאין צריך לחזר אחר מים.

וכבר עמדו האחרונים בסתירה זו, ומסקנת המשנ"ב שיש שלוש דרוגות בנטילת ידים לתפילה: א. כאשר אין ידיו נקיות, שנגע במקומות המכוסים, או שעשה צרכיו, אז צריך לטרוח ולחפש מים. ב. סתם ידים, שאינו יודע אם הם נקיות, אבל הסיח דעתו משמירת ידיו, מצוה ליטול ידיו. ג. כאשר ידיו נקיות, אבל לא נטלם לצורך תפילה, כגון שנטל ידיו לסעודה, או ללימוד תורה, ולא חשב גם לתפילה, צריך ליטול ידיו שנית לתפילה.

לגבי נטילת ידים לסעודה כתב בשו"ע (סימן קס"ג) שאם אין מים מצויים לפניו ברחוק יותר מארבעה מילין, ולאחריו מיל, יטול ידיו במפה ואוכל פת. וכתב בביתור הלכה (ד"ה אם אין) בשם הריטב"א שאין להקל בסתמא רק כשהוא צריך לזה הרבה, כגון שהוא חלוש מפני טרוח הדרך.

וכתב בתורת חיים (א"ק) שאין צריך לטרוח אחר מים מחוץ לעיר, אלא בתוך העיר, ואם אין מים מצויים בתוך העיר ואפילו בדמים, יאכל במפה. ומשמע מדבריו שצריך להוציא ממון כדי לקנות מים לנטילת ידים לסעודה.

אמנם לא מבואר בפוסקים כמה ממון צריך להוציא. והנה נחלקו הפוסקים אם נטילת ידים היא מצוה דרבנן, או שהיא איסור דרבנן. כלומר אם רבנן ציוו שהרוצה לאכול יטול ידיו קודם, או שרבנן אסרו לאכול ללא נטילת ידים. ונפקא מינה לגבי אונן, אם צריך ליטול את ידיו, וגם נפקא מינה בעניינינו, שאם זה איסור דרבנן, צריך להוציא ממון רב כדי שלא יעבור על איסור.

אבל יתכן שבעניינינו, אין צריך להוציא ממון רב, כיון שחז"ל נתנו עצה שאם אין לו מים, יכרוך ידיו במפה. אבל מסתבר שעשרה שקלים אינו ממון רב, וצריך להוציא כדי לקיים מצוה זו של נטילת ידים. [ובפרט אם מוציא סכומים כאלו בשביל דברים שהרבה פחות חשובים].

אבל לגבי נטילת ידים לתפילה, מסתבר שזה דומה יותר לתפילה במניין, שגם כתב בשו"ע שצריך ללכת ד' מילין לאחריו ומיל לפניו. ומכל מקום כתב במשנ"ב (סימן צ"ב) שאין צריך להוציא על כך ממון, כדי להתפלל במניין, וכתבו הפוסקים, שאין צריך לנסוע עם מונית כדי להתפלל במניין, ומסתבר שגם לקנות מים ביוקר אין צריך.

שיעורו: אף שקציצת האילן תלוי בשיעור הפירות שגניב האילן, מ"מ בשאר דברים שיעורו שובה פרוטה (רבינו יונה). ויש שהסתפקו האם יש בזה דין חצי שיעור (התעוררות תשובה ח"מ ל"ה). אך ראוי להימנע גם מלהשחית כל שהוא כגון להדליק גפרור סתם או לשבור כלים חד פעמיים (חינוך תקכ"ט). (ובאמלך לענין ביזוי אוכלין מציוו שיעור כות).
גרמא: יש לדון מה הדין בגורם לבל תשחית, ותלוי בחקירה האם איסור בל תשחית עיקרו במעשה ההשחתה וא"כ בגרמא מותר, או נימא דעיקר איסורו בתוצאה וא"כ אף בגרמא יש לאסור. ולהלכה נקטו הפוסקים שיש לחלק בזה וכדלהלן. 1. אם אינו מעשה כגון השאיר חלב חוץ למקרר וכיו"ב מותר (מנח"י ח"ג מ"ה).

2. אם עושה מעשה השחתה ע"י גרמא כגון זורק בגדים על מת ונאסר מיד, היות וזה פס"ר אף שלא התכוין דינו כמתכוין (ש"ע). 3. עשה מעשה השחתה ע"י גרמא אבל לא נגרם השחתה מיידית, תלוי אם נתכוין להשחתה או לא (מחנה חיים).

לצורך: מצוינו כמה אופנים שמותר להשחית לצורך, וכדלהלן:

למנוע טירחה וזמן: כגון שרוצה להחליף הציצית וקשה בעיניו הטירחא להתירן, יכול לנתקן (מ"ב ס"ו סק"ג). או כגון אוכל שנשאר באולמות וקשה לטפל בהם (הגר"ש אלישיב התיי מסעם זה, ובשבת הלוי ח"ד רכ"ה כתב שיש בזה איסור מה"ת). אבל באוכל ביתי שאין בו טירחה, לכו"ע יש בו ב"ת. [ואולי יש עצה לסמון על הפוסקים שבדבר הפקר ל"ש בל תשחית" (נו"ב תמימי ס"ה) ויפקירונו ויזרקו]. או כגון הנחת בקבוקי פלסטיק במיכלי איסוף לצורך מיחזור אם הדבר כרוך בטירחא יכול לזרוקו לאשפה (משנת יוסף ח"א ס"ר). להפריד בין צלחות חד פעמיות.

לתועלת: כגון לשבור כוס בחופה לתועלת שיתנו לב זיכרון ירושלים (מ"ב תק"ס סק"ט). [ונחלקו האם מותר אף בבטו יקרו] (פן יהודע ברכות ט), או להטיל אימה על ב"ב כדי שייראו ויהיה שלום בביתו, [ונחלקו האם ההיתר אף בכלים שלמים (ש"ת חקרי לב)].

לצורך מצווה והמסתעף: מותר להשחית לצורך מצווה ואפי' הידור מצווה כגון החלפת פתילי ציצית ליותר נאים, וכמו"כ להסתרת מעשיו כגון שמתענה, וכמו"כ לצורך חומרא כגון זריקת מאכל שקשה לבדוקו, שריפת בגדים במזדרת ל"ג בעומר וכיו"ב.

ריבוי נות: המניח בשעת השינה כמה נרות דולקים ואין תועלת בהם עכשיו עובר בבל תשחית (ש"ת תורה לשמה).

חשמל: יש לדון בחשמל. באופן שדולק ומניחו כך ה"ז בשב ואל תעשה ואין בו משום בל תשחית. אבל אם מדליקו לפני השינה כדי שיוכל לקום יותר בקלות האם יש לאסור להדליק יותר מהמינימום שנחשב כמעשה השחתה, או נימא היות והחשמל עצמו אינו נפסד אלא הוא יצטרך לשלם לחברת חשמל יותר וכמו שנותן מתנה למישהו. וידוע על אחד מגדולי הדור שכיבה החשמל אחר שנטל ידיו אחרי ביהכ"ס לקיים בל תשחית בידיים נקיות.

אכילה: האוכל יותר מכדי שובעו עובר על בל תשחית (חידים). וי"א שזה רק באופן שהאוכל מזיק לו (אורח מירושם). האוכל מאכלים יקרים ויכול לאכול יותר זולים עובר בבל תשחית (תולאי לפי עשירות). ואם היקר יותר בריא, אינו בכלל זה (גבי שבת ק"ט).

סיגריה: הקורע סיגריה של חתן יש לדון ע"פ הגר"ז שגדר השחתה דברים שראוי ליהנות בהם בני"א, האם סיגריה שראוי ליהנות אבל אסור ליהנות. (יעיין בשבת הלוי ח"י רב"ה) שבעצם העישון יש בו לאו של השמר לך ושמר נפשך מאוד.

שורש ז' * ענף ב'

"עליית העולמות" בתפילת שחרית של שבת

צפרא דשבתא, מחוגי השעון מחוים שעדיין ישנו כדי שעה אחת ואף יותר - לשהות קודם התפילה. אמנם כאשר שני הרעים פוסעים את צעדיהם במבואות בית המדרש, כבר מקדמים את פניהם קול המיית הלומדים והעובדים, חסידים ואנשי מעשה, אשר מכינים את עצמם לקראת התפילה. הרי לא הרי שבת זו כשאר שבתות, הרי זה כבר "אלולדיגע שבת" עם כל המשמעות שבה. "תנחום", עוצר בעדו שלמה חיים ידידו רגע כמימרא לפני שנכנס בדתות ההיכל, "הרי ידוע ומפורסם גודל מעלת תפילת שחרית ביומא דשבתא, אשר לא לחינם קבעו לו חשיבות בפני עצמה. אמנם, נפשי בשאלתי אם תוכל להרחיב לי במקצת את גודל ענין השבח והתפארת אשר אנו משבחים להשי"ת ביום השבת בתפילת שחרית, ואיך מתייחד כעת כאשר הזמן גרמא, כאשר פעמי ימי הרחמים והרצון דופקים בעוז".

"ולכן, כאשר אנו משבחין ומפארים להשי"ת על שזיכנו לבחינה הקדושה הזאת של לעלות עד לעולם הבינה, ולזכות משם לנשמה יתירה עילאה, אנו מזמרים לאלוקי ישענו שכאשר אנו כעת במצב ובמדריגה של "בית", אה, "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך" אמנם בשל הודאה זו אנו מזכירים את מעמדינו קודם לכן כאשר "עומדות היו רגליו בשעריך ירושלים", אשר על אף שגם זו מעלה יתירה היא, כאשר ירושלים היא בנויה, אשר היא כעיר שחבורה לה יחדיו, שירושלים של מטה מכוונת כנגד ירושלים של מעלה, ואף מצב זה היא עילוי שגם זה היא עולם הבינה. אמנם כאשר "שם עלו שבטים שבטי קה" לבית ה', אז נעשה בחינה נפלאה ביותר של השקאה מן מקור המים המתוקים והנפלאים אל כל הצינורות שתחתיו, ובחינה נעלה זו נעשה ביום שבת קודש זהו "העדות לישראל להודות לשם ה'".

"כעת", מנער תנחום קלות את שלמה חיים ידידו, אשר נדמה היה כי מחשבותיו משוטטות בהיכלות העליונים, "מובן ביותר מה מימרת חז"ל שהזכיר רבינו כבר כמה פעמים, זה שלא הודיע השי"ת לאומות העולם מעלת נשמה יתירה, אשר הוא "אור גנוז" אור נוגה אור מופלא אשר נקרא "יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית", אשר הוא משומר מכל מגע נרקי, כי לא תשזפנו עין רואה מכל בחינות הרע, אשר כולם מתפחדים מזה וכולהו ערקין ומתברחין, כי רק נשמות ישראל יכולים לעלות במעלה גבוהה כזאת שיוכל האור הנוגה הלוה להאיר עליהם".

"אה", ננער שלמה חיים וממשיך את השיח, "זהו הפירוש ולא נתתו ה"א לגוי הארצות, ולא הנחלתו מלכינו לעובדי פסילים, כי גם כאשר חזרו הקב"ה על כל אומות העולם והציע להם תורה ומצוות מ"מ לא הודיע להם גודל מעלת הנשמה יתירה, כי אם לדיעה עמך נתתו באהבה לזרע יעקב אשר הם בחרת. כי תיבת אש"ר מרמז על מידת בינה, וכן ב"ם, רמז על מידת בינה. כי רק ישראל עם קרובו זכינו למדריגה זו לנשמה יתירה וקדושה אשר ניתנת לנו בכל שבת לעת תפילת שחרית".

"אה, אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו. הבה נכנס נא להתכונן במעט לקראת האור הנשגב אשר עומד להאיר אלינו, ולהכין מקום משכן הנשמה הקדושה אשר תשכון בקרבינו".

"אכן", נענה תנחום במאור פנים, הרי כעת נמצאים אנו בימי התשובה והתבוננות, אשר ידוע שבגובה בחינתם ומעלתם עד שאמרו שתשובה הוא מבחינת בינה, כמו שאמר הנביא "ולבבו יבין ושב ורפא לו", ומה נעים ונחמד מזה, להתבונן בעת הזאת כמה גדול השבח והפארה לעזרנו כאשר בשחרית של שבת קודש, בעת אמירת יוצא, אשר נפתחים אז היכלי דרחימתא, היכלות "עולם הבריאה" בבחינת בינה, ועוד היכלות קדושים "בזעיר אנפין" אשר גם נכללו בהיכלות הבינה, ולכן אומרים את היוצרות הנשגבים "הכל יודוך" "קל אדוך" ו"לקל אשר שבת", שהם מרמזין להיכלות, אשר בהם ישראל עולים מדריגות גבוה מעל גבוה עד לתפילת העמידה אשר נשלם בחינת "הנשמה" של ישראל. ומכיון שעולם הבינה נקרא בספרי המקובלים "בית" תקנו לומר במוזמא שפרי פסוקי דזמרא של יום השבת מזמור "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך" שזה מרמז על גודל השבח שאנו נותנים להשי"ת על שזיכנו לכל זאת".

"אכן", ממשיך תנחום בנועם שיחו, "מדרך המשבח למטיבו הוא לספר לפני על גודל התלאה ומצבו הנלאה והשפל שהיה בו לפני שעשה עמו הטובה, כי לפי זה יוכר יותר גדלות הטובה אשר עשה לו. וכאשר אנו בני ישראל עושים בחג הפסח, כאשר אנו מסיבים כבני מלכים ומראים על כל סימני החרות והמלכות, עם כל זה אנו מספרים על גודל התלאה אשר היה לנו במצרים".

"אורי וישעי" - פרק י" - בן יצפני בסבה ביום רעה וסתרי בסתר אהלו בצור ירוממני:

פירוש הפסוק לפי פשוטו
רש"י פירש דוד המע"ה מביע מבטחו בה' שבים רעה שאובי יחפצו להרע לו, אין לו שום סיבה לירא, שה' יצפנו בסכה ואף יסתירו בסתר אהלו, ואף ישיבו וירוממו על סלע ומגדל שלא יוכלו להרע לו. והמלבי"ם מפרש שברור שאדם שמסתתר בסכה לא מרגיש בטוח כמו אחד שיושב על הצוה, וכאן אומר דוד "שמה שאני מסתתר בסתר אהלו, יהיה מעוז ומגדל כאילו בצור ירוממני עד שלא יוכל שום אויב לעלות אלי".

הצלת הנפש מן הגיהנם
ובמדרש ז"ל ר' ינאי ורש לקיש אמרו אין גיהנם לעתיד לבוא, אלא היום הבא היא מלהטת את הרשעים שנאמר כי הנה היום בא ובער כתנור וגו' והיה כל זדים ועושי רשעה לקש וליהט אותם היום הבא אשר לא יעזוב להם שורש וענף. באותה שעה הקב"ה עושה סוכה לצדיקים ומטמין אותם לתוכה שנאמר כי יצפני בסוכו ביום רעה. ע"כ.

וכן ביעב"ץ מפרש ביום רעה הכונה לגיהנם, ומחלק הפסוק לשנים, לגוף ולנפש. וזה לשונו "זה הפסוק נראה שבא ללא דבר, כי די במה שאמר בקרב עלי וגו', לפיכך נראה לומר כי כונת הכתוב לומר לא ממלחמת הגוף לבד אהיה ניצל בהיותי דבק בא-ל חי, כי גם ממלחמה אחרת יותר כבדה ממנה, והיא ביום רעה - בצאת הנפש מן הגוף.

הצלה בעוה"ז מג' מיני צרות, ובעוה"ב
ובספ"ק רב ייבי מלמדנו לפי דרכו מה שהעובד אלקים ניצל מן רעה בעוה"ז ובעוה"ב מכל מיני הצרות והיסורים, וזה לשון קדשו: "נראה לפרש בעוה"ז, דהנה כל מה שאדם עושה בעולם הזה הוא שמור וצפון לעוה"ב אם טוב ואם רע לשלם לאדם שכרו, ומה טוב לאדם שיהיה צדיק ועובד לה' כל ימיו ויצפון מעשים טובים שיהיה לו שכר לעוה"ב. גם בעוה"ז לפעמים יש רעה בעולם חרב או רעב או דבר בעולם ודין את האדם לפי מעשיו אם ראוי להנצל מן הרעה, אם הוא צדיק ועשה מעשים טובים שע"י יחוד קב"ה ושכינתיה, כיון שבכל יום ויום עשה יחוד קב"ה ושכינתיה השכינה פורס עליו כמו אהל ומסתיר אותו מכל מחבל.

זהו פירוש הפסוק, "כי יצפני בסכה" היינו מה שאני מצפין בכל יום לעוה"ב, הוא מעשים טובים שאני עושה יחוד קב"ה ושכינתיה, שהוא גמטריא סוכה צ"א כמנין הוי"ה אדנ"י, אז "ביום רעה יסתריני בסתר אהלו" היינו השכינה שנקרא אהל והיכל ה' כנודע (שערי אורה ש"א ח"י ע"ב, די ע"ב), ושכינה פורס עליו כמו אהל להציל אותו מכל צרה. ומפרש מה שמציל אותו שכינה היינו "בצור ירוממני", שהוא הצור כולו שלושה דברים, אחד צור הוא חרב כמו שכתוב ותקח צפורה צור ותכרות את ערלת בנה (שמות ה טו), שנית בצור היא רעב מלשון (עיי יומ"י י"ח) שני בצורת, שלישית בצור הוא דבר, חרב של מלאך המות, וגם מלשון בציר הוא מיעוט שנמעט בני אדם. אז ירוממני הש"י ופורס עלי השכינה ומציל אותי, ע"כ לשון קדשו.

זה הטעם למה אנו ראוים לשב בבית ה'

ובספ"ק שם משמואל עומד על לשון הפסוק שנראה שהטעם למה אחת שאלתי מאת ה' וכו', כי משום שיצפני בסוכו ומלמד אותנו דברים נפלאים הרמוזים בפסוקי אלו, והא לך לשונו הזהב וממנו נלמד למה אומרים אנו מזמור זה בימים אלו שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון. ויש לדקדק בלשון כי יצפני דמשמע שהיא נחיתת טעם למה שלמעלה הימנו, ואינו מובן. גם שאר שימושי מלת כי לא יצדקו בבאן.

ונראה לפרש עפ"י דברי רש"י (ס"ח ט"ו) מה יקר חסדך אלקים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון, שחסד אלקים הוא יקר מאד ואין בני אדם ראוים לקבלו אלא מי שבצל כנפיך יחסיון. ובזה יש לפרש גם כאן דהא שביקש לישב בבית ה' ולחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, הוא בלי ספק מצד חסד ה', שהרי אין לשום נברא זכות לזה, אך גם מצד החסד מי הוא שראוי לקבל חסד כזה, ע"ז אמר "כי יצפני" וגו', ובודאי שאין הסוכה ואהל מגינים אלא על הנכנס לתוכם ומתמצעים להחסות בצלם, וא"כ אנתנו שרגילים להיות צפונים בסוכו ובסתר אהלו, כי כל האומות עומדות כנגד ישראל ולולא שהקב"ה שומר את עמו ישראל לא היו יכולין לחיות כראע, ואנתנו המתמצעים תחת כנפי שמירתו מקיימים תמיד ובני אדם בצל כנפיך יחסיון, ע"כ שוב אנו ראוים לחסד זה.

והנה אנו אומרים מזמור זה בכל הימים הנוראים והוא נאות לענינו וכמ"ש בזה"ק דכל חידו וכל חירו שבביעאה אשתכח, וא"כ בירחא שביעאה באין אומה"ע נמי לקבל מהחסדים, ומזה נסתעף המשפט מי ומי הראוי לקבל החסדים ואומה"ע טוענין מה נשתנו אלו מאלו ונתברר בעומק המשפט שרק ישראל ראוים לקבל החסדים, ולא הם, כי יצפני בסוכו וגו'. עכשיו יק.

הגליון נדפס בחסות דפוס שווה לברכה והצלחה בכל הענינים • רח' השלושה 30 ב"ב • 03-6579999

מ. יחיאל מיץ